

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ

2020. AUGUSZTUS

TETT ÉS VÉDELEM
LIGA

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	3
A Tett és Védelem Liga	4
A jelentésről	5
Módszertan	7
Antiszemita gyűlöletcselekmények – 2020. augusztus	10
Gyűlöletbeszéd	10
További gyűlöletcselekmények	12
Közösségi hírek, reakciók	13
Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról	15
Egyéb hírek	16
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei	17
A hónap krónikája	18
Kapcsolat és támogatás	19
Felhasznált irodalom	19
Impresszum	20

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem jelentős része az antiszemita incidensek előfordulásának nyomon követése. A Tett és Védelem Liga egyik célja, hogy a társadalom szélesebb köreiben felhívja a figyelmet az antiszemitizmusra. Ennek elsődleges eszköze a közéletben előforduló gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos folyamatos és szakmailag megalapozott monitoringtevékenység. Az antiszemita incidensekre és egyéb gyűlöletcselekményekre vonatkozó információk gyűjtése és elemzése hiányában sem a zsidó közösségek, sem az egyének számára nem lehet valós védelmet biztosítani. Az adatgyűjtés eredményét a Tett és Védelem Liga havi rendszerességgel közzéteszi havi jelentések formájában, az egyes országokra/régiókra vonatkozó megállapítások összefoglalóját pedig éves jelentésben publikálja.

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentések mindkét cselekményt összefoglalóan 'gyűlöletcselekményeknek' nevezik.

Az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és az egyéb típusú gyűlölet-bűncselekmények közötti fő különbség az antiszemita motiváció megléte. Az egyes országok eltérő törvényei és jogszabályi alkalmazásai következtében változó, hogy a büntetőjog szerint mely antiszemita incidensek számítanak bűncselekménynek. Előfordulnak olyan gyűlölet motiválta cselekmények is, amelyek ugyan felzaklatják a zsidó közösséget, mégsem tekinthetőek bűncselekménynek, például a szólásszabadság égisze alatt. Az általános áttekintés megszerzése és az időbeli változások vizsgálata érdekében a Tett és Védelem Liga szerint mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

A minél szélesebb körű monitorozás érdekében a Tett és Védelem Liga többféle forrást alkalmaz. Az események regisztrálásán kívül, az egyes incidensek különböző jellemzőit is számba vesszük. A dokumentálás során rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére (amennyiben ismert), célpontjára és (esetleges) következményeire vonatkozó adatokat, valamint megkülönböztetjük egymástól az eltérő cselekménytípusokat.

Ebben a hónapban Alapítványunk három antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, mindhárom eset a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozott. Az egyik esetben Hitlert éltetve zsidózott egy nő Budapesten Újlipótvárosban, a másik esetben kiderült Bíró László jobbkios politikusról, aki az ellenzék jelöltje a szerencsi időközi választáson, hogy korábban rasszista és antiszemita megjegyzéseket tett a Facebookon. A harmadik esetben egy horogkeresztes pólót viselő férfit fotóztak le a jászberényi Tescoban.

A További gyűlöletcselekmények kategóriájába ebben a hónapban nem került hír. Ebbe a fejezetbe kerülnek azon hírek, események melyek bár gyűlöletcselekmények, az időpontjuk ismeretlen, vagy jelentéktelenségük illetve az antiszemita szán-

dék egyértelműségének hiánya miatt nem képezik részét a statisztikának.

Alapítványunk ebben a hónapban új eljárást nem kezdeményezett és a korábbi eljárásainkkal kapcsolatban sem történt előrelépés.

A TETT ÉS VÉDELEM LIGA

Az elmúlt évtizedben erősödött az antiszemitizmus Európában. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA)¹ felmérései és a Rágalmazásellenes Liga (ADL) Global 100² tanulmányai jól mutatják az antiszemitizmus széles spektrumát és időbeli változásait.

Az antiszemita incidensek az események tartalmát, megnyilvánulási módját és elkövetőit tekintve meglehetősen különböznek egymástól a monitorozott országokban. A modern antiszemitizmus leginkább az iszlámizmushoz és a szélsőséges jobb-, illetve baloldali csoportokhoz köthető. Iszlámista megnyilvánulások leggyakrabban Nyugat-Európa azon országaiban fordulnak elő, ahol nagyobb számú muszlim lakosság él, míg Kelet- és Közép-Európában ritkaságnak számítanak. A szélsőbaloldali antiszemitizmus Nyugat-Európában gyakran az anticionizmus álcája mögé bújlik, és rendszerint a közel-keleti

konfliktushoz köthető. Kelet- és Közép-Európában a jobboldal zsidókkal szembeni előítéletességének van hagyománya, és nem csupán a fasizmushoz és a náciizmushoz köthető, hanem időnként populista-nacionalista csoportok köreiből is megjelenik. Az elmúlt évtizedben számos országban érezte magát egyre nagyobb veszélyben a zsidó közösség. A veszélyérzet nem csak a zsidók és zsidó intézmények ellen irányuló fizikai támadások terjedése miatt növekszik, hanem az egyre terjedő összeesküvés elméletek, a gyűlölet online megnyilvánulásai és az olyan politikai kampányok miatt is, amelyek be kívánják tiltani például a brit milá szertartást és a kóser étkezést.

Az antiszemitizmus elleni harc egyre sürgetőbb probléma Európában. A Tett és Védelem Liga azért jött létre, hogy felfedje a modernkori antiszemitizmus mozgatórugóit és hatékony védelmet biztosítson ellene.

¹ Az EU alapjogi ügynöksége: „antiszemitizmus – az európai unióban 2008 és 2018 között rendelkezésre álló adatok áttekintése”
² [HTTPS://GLOBAL100.ADL.ORG](https://global100.adl.org)

A JELENTÉSRŐL

Az antiszemitizmus általános megítélése és kezelése sokszor szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele a tényleges helyzet megismerése, amelynek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek³ monitorozása.

A Tett és Védelem Liga 2019-től kezdve Európa 7 országában folytat monitoringtevékenységet. Első lépésként jelenleg Ausztriában, Csehországban, Norvégiában, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Svédországban gyűjtünk adatokat, később további országokra is ki fogjuk terjeszteni tevékenységünket. Az antiszemitizmus monitorozását illetően az országoknak megvannak a maguk sajátosságai, melyek között meglehetősen nagy különbségek fedezhetők fel. Bizonyos országokban több olyan szervezet is működik, amely a Tett és Védelem Ligához hasonló céllal rendelkezik, míg máshol elhanyagolható mértékű vagy egyáltalán nincsen hasonló tevékenység. A Tett és Védelem Liga semmi esetre sem szeretne a meglévő szervezetek helyébe lépni, információcserére törekszünk és együttműködéseket szeretnénk létrehozni.

A havi jelentéseken túl, az incidensek részletes elemzését ismertető éves összefoglaló jelentéseket is készítünk. A jelentéseket angol nyelven, illetve a legtöbb esetben a helyi nyelven is közzétesszük.

A gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekménytípusoktól. Ezek a bűncselekmények és incidensek egyfajta üzenetnek tekinthetők, nem csak az adott áldozatra, hanem egy nagyobb közösség felé irányulnak. Az antiszemitizmus és az egyéb gyűlölet-bűncselekmények tehát nem csak egy adott személyt, hanem az egész társ-

dalom szerkezetét támadják. Ez természetesen nem csökkenti az áldozatok által átélt fájdalmat és lelki traumát. Ezen bűncselekmények gyakran nem csak az áldozatokra vagy a tulajdonukra jelentenek veszélyt, de gyakran az áldozat önbecsülése és méltósága is csorbát szenved. Az incidensek azt érzékeltetik, hogy az áldozat nem egyenrangú tagja vagy egyáltalán nem is tagja a társadalomnak. Mivel a gyűlölet-bűncselekmények általánosságban az áldozat valamely (vélt vagy valós) megváltoztathatatlan tulajdonsága ellen irányulnak, az áldozat szinte védtelen. Az áldozatok sokszor félnek, hogy hasonló vagy még rosszabb atrocitások érik majd őket, ha azonosítják az elkövetőket az illetékes hatóságnál. Az incidensek nem megfelelő kezelése könnyen vezethet másodlagos viktimizációhoz, amikor az áldozat elhiszi, hogy ő a hibás, amiért például nem volt elég elővigyázatos, stb. Ezek a típusú bűncselekmények, mint már említettük, egy egész közösséget érintenek. Áldozatai sokszor felelősek, mivel számos esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott megtámadott csoport tagja. Ez azt jelenti, hogy a megtámadott csoport minden tagja potenciális áldozattá válik és félhet, hogy a jövőben ő maga is ilyen előítélet motiválta bűncselekmény célpontja lesz. Ez különösen igaz azokra a csoportokra, amelyek hosszú idő óta ki vannak téve az előítéletességnek. Annak hosszas bizonyítása szükségtelen, hogy a zsidóság ebbe a körbe tartozik. Ezen cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Az ilyen incidensek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve súlyos következményekkel járhat, hiszen egyrészt felbátorítja az elkövetőket, hogy hasonló cselekményeket kövessenek el, másrészt az egész társadalom összetartó erejét csökkenti⁴.

Nem túlzás azt állítani, hogy kevesebb gyűlölet-bűncselekményt jelentenek és dokumentálnak, mint amennyi valójában

³ Részletekért lásd a *Műdszertan* fejezetet.

⁴ Levin és McDevitt 1999, 92-93; OSCE/ODIHR 2009a, 19-21; OSCE/ODIHR 2009b, 17-18; Perry 2001, 10).

történik. Az elkövetett és a bejelentett bűncselekmények számában való országokbeli eltérés nem feltétlenül köthető a zsidók számához. A kevesebb bejelentett cselekmény egyik oka, hogy az áldozatok sokszor nem jelentik az eseteket a rendőrségen vagy az illetékes hatóságnál. Ennek több magyarázata lehet. Sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik az eseteket, akár felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van továbbá, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat vagy nem tudja hova fordulhatna segítségért. Az áldozatok tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül és a bejelentés miatt még többet fognak szenvedni, illetve azt is feltételezhetik, hogy a hatóságok nem

tudják majd bizonyítani a gyűlöletmotivációt, így a bejelentés hiábavaló.

A civil szervezetek segíthetnek ezen problémák orvoslásában, együttműködhetnek a rendőrséggel és az illetékes hatóságokkal, valamint egyfajta közvetítő szerepet is betölthetnek az áldozat és a hatóság között. A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy felhívják a hivatalos szervek figyelmét a gyűlölet motiválta bűncselekményekre és az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendeket rajzoljanak fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra terelésében, jogi védelmet nyújthatnak az áldozatoknak, és egyéb módon segíthetik őket.

MÓDSZERTAN

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motíválta incidensekkel, melyeket az EBESZ a következőképpen definiál⁵ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motívál⁶
- gyűlölet motíválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. Habár az antiszemitizmusnak létezik egy széles körben elfogadott meghatározása (lásd IHRA 2017), a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozóan jelenleg nincs egy következetes definíció a Tett és Védelem Liga által monitorozott országokban.

A jogi következmények is eltérőek az egyes országokban, így előfordulhat, hogy ami bűncselekménynek számít az egyik országban, nem törvényellenes egy másikban. Egyértelmű példa erre az ún. holokauszttagadás, amely Magyarországon például jogellenes, míg a Tett és Védelem Liga által monitorozott számos másik országban nem törvénysértő. A Tett és Védelem Liga adatgyűjtése meglehetősen széleskörű, igyekszünk minden esetről beszámolni jelentéseinkben, ugyanakkor előfordulhat, hogy egymáshoz hasonló eseteket bizonyos országokban bűncselekményként, míg máshol „csak” incidensként tartunk nyilván. Mindig az adott ország büntető törvénykönyve szerinti meghatározást vesszük alapul. Úgy véljük, hogy e különbségek okozta problémák idővel csökkenni fognak, ahogy egységes meghatározásokat

és jogszabályi rendelkezéseket fogadnak el az Európai Unióban.

Jelentéseinkben részletesen ismertetjük a gyűlölet motíválta incidenseket és bemutatjuk, hogyan igyekszünk kezelni a problémákat. Jelentéseink nemzetközi és független monitorozásokon, helyi tudósítóktól szerzett információkon, valamint azonos vagy hasonló ügyekkel foglalkozó szervezetek gyűjtötte adatokon alapulnak.

A havi jelentések a lehető legtágabb értelemben veszik számba az antiszemitizmus motíválta gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlöletincidenseket, bemutatva azok elkövetőit, célpontját, módszereit és üzenetét. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos azonban, hogy az antiszemita motivációt meg lehet állapítani, azaz, hogy az elkövető a zsidósághoz való tartozás vagy annak feltételezése miatt választotta az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő.

A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk minden esetet, amely a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába tartozik. Ezek lehetnek az adott ország büntető törvénykönyve által nevesített bűncselekmények (például közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban a büntető törvénykönyvben szereplő egyéb tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható.

A gyűlöletcselekmények azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített indikátorok⁷ vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettnek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. A média figyelésén és helyi tudósítók beszámolóin túl, a Tett és Védelem Liga az

5 A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, a gyakorlati munkában azonban nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

6 Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény (OSCE/ODIHR 2009a, 24). Ennek általunk való kezelését lásd később.

7 Ezeket a *Módszertan* részben ismertetjük.

áldozatok bejelentéseire támaszkodik. Magyarországon 24 órás forródrót működik, amely megkönnyíti a bejelentést. Célunk, hogy más országokban is létrehozzunk hasonló szolgáltatást, hogy a helyi nyelveken lehessen bejelentéseket tenni. Ezen kívül lehetőség van névtelen online bejelentésre is, ennek különösen nagy jelentősége lesz a beszámolóink szempontjából. Ha az áldozat nem tud vagy nem szeretne bejelentést tenni, a Tett és Védelem Liga közvetítő révén tudja támogatni az áldozatot a folyamatban. Közvetítő lehet az áldozat családtagja, ismerőse, az incidens tanúja vagy egy másik civil szervezet.

A Tett és Védelem Liga deklarált célja, hogy szoros kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel bizonyos országokban az incidensek áldozatai vagy tanúi először a hatóságokat értesítik.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: televízió, rádió, valamint a sajtó nyomtatott és internetes változata. A jelentések lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

A közbeszédet szakértői csoport monitorozza. Célunk, hogy a média egyre növekvő szeletét folyamatos megfigyelés alatt tarthassuk. A monitorozás kiterjed nagyjából az összes fogható tévé- és rádióadóra, minden nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, valamint az online hírportálokra, a közösségi oldalakra és a szélsőséges, gyűlöletkeltő honlapokra is. A monitorozás folyamata rendszeresen és következetesen, pontosan kidolgozott szabványok alapján történik.

A monitorozott gyűlöletesemények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyan incidensek is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítunk bele.⁸

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába:

- csak a monitorozott országban történt

gyűlöletesemények; nem számít, hogy az áldozat az adott ország állampolgára vagy sem

- minden cselekedet, incidens, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ha a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény vagy épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társul további antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel])
- a Tett és Védelem Ligának bejelentett antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és a cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha túlmennek a politikai közlésen és a hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, melyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek.

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába⁹:

- az adott monitorozott országhoz és az ország zsidóságához köthető antiszemita gyűlöletesemények, amelyek valamilyen oknál fogva nem tartoznak a statisztikába (például nem az adott országban történtek, nem bizonyítható az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei)
- gyűlöletkifejezések, amelyek rendszeresen megjelennek honlapokon, kommentekben és online fórumokon, de amelyekről nem érkezett bejelentés a Tett és Védelem Ligához
- egyéb hírek, amelyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemitizmushoz.

8 A kritériumok kialakításakor felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

9 A statisztikába nem számító gyűlöletesemények leírását módosítottuk; a jelölési leírások eltérnek a 2013-ban használt meghatározásoktól.

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Fentebb említettük a különböző indikátorokat, amelyek segítenek eldönteni, hogy az adott incidens elkövetését előítélet motiválta-e vagy sem.

Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, az incidens helyszínére és időpontjára vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk és szintén lejegyezzük, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen – akár jogi – következményei.

A cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeit is rögzítenünk. Az esetek tipizálását kétféle módon végezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és holokauszttagadás.

A másik csoportosításkor a *Nézzünk szembe a tényekkel!* című útmutató ajánlása alapján a következő hétféle cselekménytípust különböztetjük meg¹⁰:

- Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
 - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat
 - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
 - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek élete veszélybe kerül
 - bombák és levélbombák
 - emberrablás
- Támadás
 - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
 - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
 - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is beleértve, amikor a dobás célt téveszt

- Rongálás
 - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
 - tulajdon meggyalázása
 - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
 - egyértelmű és konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
 - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán meglepetés volt
 - zaklatás
 - rágalmozás
- Gyűlöletbeszéd
 - nyilvános gyűlöletbeszéd
 - virtuális gyűlöletbeszéd
 - sértő magatartás
 - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
 - gyűlöltbeszéd az irodalomban és a zenében
- Diszkriminációs esetek

Elsődleges fontosságúnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek az incidensek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amelyben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó (Perry 2001, 8). A statisztikai adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.¹¹ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

ANTISZEMITA GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK – 2020. AUGUSZTUS

A Tett és Védelem Alapítvány augusztusi monitoringtevékenysége során három antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, melyek a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoztak.

GYŰLÖLETBESZÉD

Hitlert éltetve zsidózott egy nő Újlipótvárosban, elvitték a rendőrök

Forrás: 444.hu, hvj.hu, tev.hu

2020. augusztus 4-7. A *444.hu* írta meg két nappal a botrányos esemény után augusztus 6-án, hogy Budapesten a Pozsonyi úti Briós kávézó teraszánál egy megjelenésében kulturált benyomást keltő, 40-50 év körüli nő a vendégek között sétálgatva szitkozódni és zsidózni kezdett. A felszolgálók hiába kérték, hogy fejezze be a vendégek inzultálását és távozzon, válaszul ők is le lettek zsidózva.

forrás: tev.hu

A nő ezután sem nyugodott meg egykönnyen: egy szemtanú szerint legalább 20-30 percig járkált a terasz körül, és szórta jobbra-balra a válogatott zsidózásokat.

Ekkor már többen bejelentést tettek, és a rendőrség hamar meg is jelent a helyszínen.

Amikor igazoltatták, a nő a kierkező járőröket is reflexszerűen leparasztotta, majd lezsidózta és mivel nem volt hajlandó átadni az iratait, és megpróbálta magát kivonni az eljárás alól, megbilincseltek, és rendőrautóba ültették.

A 444 a BRFK-től megtudta, hogy a nő ellen garázdaság szabálysértés miatt indult eljárás.

Antiszemita hangadó az ellenzék szerencsi jobbikos jelöltje

Forrás: magyarnemzet.hu, mandiner.hu, 24.hu, rtl.hu, tev.hu

2020. augusztus 19-21. Bíró László, jobbikos politikus, az ellenzék szerencsi időközi választáson indított jelöltje, korábban rasszista, antiszemita megjegyzéseket tett a Facebookon – fedezte fel a *Magyar Nemzet*.

A politikus egy Facebook-bejegyzése alatti kommentszekcióban éles vita alakult ki a migráció kapcsán. Itt osztotta meg a véleményét Bíró, amely így hangzik:

„A hazai wellness szállók vendégeit látom. Itt Tarcalon van egy 4 és egy üdülő féle 5 csillagos szálloda. Tele lengyellel, oroszsal, izraelivel! A kutyám majd megveszik amikor a tetűcsúsdások elmennek a ház előtt!” A „tetűcsúszda”

(helyesen írva: tetűcsúszda) kifejezés feltehetően a zsidóság egyes irányzatai által viselt halántékfürtre, pajeszra utal – teszi hozzá a *Mandiner*.

Egy másik megosztása alatt egy kommentelővel keveredett vitába a Jobbik ideológiájának megváltozását illetően, amelyre így reagált:

„Persze a Szent Koronára letett eskü meg smafu. Miféleképp 2 új alapszervezet is alakult, nagyjából 20 fővel. Engem ez jobban érdekel, mint judapest.”

Egy másik alkalommal egy a Kuruc.in-főn megjelent írást osztott meg, amely a

forrás: magyarnemzet.hu/MTI

második világháborút lezáró fegyverszünet aláírásáról szól: „Tetszik, nem tetszik, a nemzetiszocialisták hatalomra kerülése után Németországban rend és gazdasági-politikai stabilitás lett. Egy választási cikluson belül megszűnt a munkanélküliség, kikapcsolták a zsidó uzsora-banktőkét a gazdaságból, megszüntették a háborús jóvátételként eufemizált kozmopolita rablás kifizetését a győztes antant-országok számára, bebizonyították, hogy egy ország gazdasága a »szent« bankáruralom nélkül is csodálatosan működhet, sőt, csak így működhet egészségesen, korai jóléti állapot teremtettek Európa közepén, tehát vállalhatatlanná váltak az akkori politikai korrektek számára. A kozmopolita-cionista körök már ekkor elhatározták Adolf Hitler rezsimjének megsemmisítését” – áll a nyíltan Hitlert és a Harmadik Birodalmat dicséző írásban. Ebből a megosztásból nyilvánvalóan következtethetünk a szerző zsidóságról kialakult véleményére, amelyet Bíró a profilján való megosztásra is érdemesnek talált – írja a Mandiner.

Később ezek a posztok elérhetetlenné váltak a Facebookon és Bíró László képviselőjelölt ugyanott bocsánatot kért ezekért a kommentjeiért:

„Az elkövetett hibánál csak egy nagyobb vétek van: nem beismerni azt. Keresztény, istenfélő emberként elismerem, hogy hibát követtem el, amikor a közösségi médiában lefolytatott viták hevében évekkal ezelőtt vállalhatatlan kijelentéseket tettem. A bűnömért bocsánatot kérek mindazoktól, akiket megbántottam.”

A történetek ellenére a DK, az MSZP, az LMP, a Párbeszéd és a Momentum is beállt a jobbikos jelölt mögé.

Horogkeresztes pólót viselő férfi Jászberényben

Forrás: facebook.com, akibic.hu

2020. augusztus 21., 24. A férfiről készült fotókat a *No Pasarán* nevű roma-jogi és rasszizmus-ellenes oldal tette közzé a Facebookon. Az esetről három nappal később a *Kibic.hu* adott hírt.

A férfi a jászberényi Tescóban vásárolt egy nő társaságában néhány napja. Egyelőre nem tudni, hogy készült-e az ügyben feljelentés. A poszt alatti kommentek szerint a Tescóban vásárló embereket különösebben nem zavarta a férfi öltözet – írták.

Egyes kommentelők azzal védték a férfit, hogy a pólóján fordított horogkereszt látható, amely nem a náci Németország jelképe, hanem egy ősi indiai szimbólum. Ezt a magyarázatot többen felháborodot-

tan utasították vissza. Az indok azért is valószínűtlen, mivel a férfi piros színű pólót visel, közepén fehér körben horogkereszttel, amely a náci Németország zászlójának és számos karszalagjának “dizájnja” volt.

forrás: akibic.hu/facebook.com

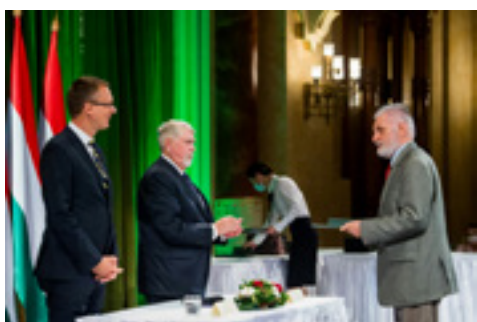
TOVÁBBI GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK

A Tett és Védelem Alapítvány monitoringtevékenysége során 2020 augusztusában olyan esetet nem azonosított, amely bár gyűlöletcselekmény, az időpontja ismeretlen, vagy jelentéktelenségük illetve az antiszemita szándék egyértelműségének hiánya miatt nem képezi részét a statisztikának.

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

Állami kitüntetést kapott a zsidózó történész
Forrás: 444.hu

2020. augusztus 19. A Magyar Érdemrendtisztkeresztjét kapta meg augusztus 20-án alkalmából a 71 éves Raffay Ernő történész a Magyarságkutató Intézet munkatársa, a Trianon Kutató Intézet Közhasznú

forrás: 444.hu (MTI/MTVA)

Alapítvány egyik alapítója, az Antall-kormány egykori honvédelmi államtitkára.

Raffay több „előadása” is olyan volt az elmúlt évek-

ben, mintha a Numerus clausus melletti korabeli konzultációs fórumot tartott volna, aktualizálva a jelenlegi migránsellenes propagandával – írja a 444.hu. Ennek bizonyítására a hírportál a sok-sok hasonló előadás közül egy 2015-öst hoz fel, ami felkerült a YouTube-ra és ezt elemzi végig. A videó címe: *Migráció Magyarországon a XIX és a XX században.*

Ebben ilyen megállapításokat tesz a történész a zsidó migrációról:

„1867, a Kiegyezés után,... bejött egy migráns csapat, fölszaporodott,... és kitűrt bennünket a pozíciókból a tudományban, az iskolában, az akadémiában, az egyetemen, a bankvilágban, a földbirtokban, a szakmákban; úme a tanulság emberek”.

Szerinte a zsidók - ha úgy is tettek -, valójában soha nem asszimilálódtak Magyarországon. Mert például hiába vallotta magát az 1890-es népszámláláson az izraelita vallásúak 63,8 százalékban magyar anyanyelvűnek, amit valamiért Raffay érdekes dolognak nevez, 1910-ben pedig már 77 százalékuk, de Raffayt ezek a számok nem

tévesztik meg. Mert szerinte nem azt kell nézni, mit mondanak magukról, hanem azt - Széchenyire hivatkozva-, hogy ki dolgozik szívből a hazáért. *„Na itt van... a kutya lényege elásva”* - mondja.

Rögtön ezután arról beszél, hogy Kárpátalján a huszadik század elején a lakosság harminc százaléka zsidó volt. *„Ez nagyon durva! Ez nagyon durva! A románoknak kellett hétszáz év. A zsidónak nem kellett száz év. Értik ezt? Nagyon nagyon agresszív elzsidósodás volt”* - hívja fel a hallgatósága figyelmét Raffay.

Az elzsidósodott sajtóról: *„1920-as adatot találtam, az újságírók 34%-a zsidó nemzetiség, (...) ez a budapesti zsidó sajtó. Mintha csak ma lenne, mintha csak ma lenne. (...) A színészek 23%.”*

És a végén a saját összefoglalója:

„A történelem tényleg ismétli magát. Ha beengedjük a migránsokat, mert liberálisok vagyunk, akkor az lesz a következménye, hogy kivernek bennünket a vagyonunkból, a pozíciókból, mindenhol. Ez egy nagyon érdekes dolog. Tudom, hogy ez antiszemitának tűnik, amit most mondok, de ez a tény”.

A 444.hu megkérdezte a kitüntetésről Gulyás Gergelyt, a Miniszterelnökséget vezető minisztert a kormányinfón, aki ezt válaszolta a kérdésre:

„Raffay Ernő elismert történész. Nem kell egy történésznek minden mondatával feltétlenül azonosulni ahhoz, hogy egy életműre azt tudjuk mondani, hogy kitüntetést érdemel” - közölte Gulyás Gergely, majd így folytatta: *„Összességében azt lehet mondani, hogy Raffay Ernő egy tiszteletreméltó történészi tudással és életművel rendelkezik, ezt sokáig, évtizedeken keresztül a rendszerváltás utánig senki nem kérdőjelezte meg”.*

Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija egy a Magyar Hírlapnak adott hosszabb interjúban elítélően nyilatkozott Raffay kitüntetéséről.

Köves Slomó nyilatkozott a magyarországi antiszemitizmus kapcsán a Magyar Hírlapnak és a Kossuth Rádiónak

Forrás: magyarhirlap.hu, hirado.hu

2020. augusztus 25. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbiját, a TEV megalapítóját a *Magyar Hírlap* annak kapcsán kereste meg, hogy az október 11-i szerencsi időközi választáson a baloldali összefogás által indított Bíró László korábban rasszista, antiszemita megjegyzéseket tett a Facebookon.

Köves Slomó szerint nem meglepő, hogy egy olyan párt jelöltje, amely a rasszizmus, cigánygyűlölet és antiszemitizmus programjával jött létre, antiszemita bejegyzéseket tesz közzé.

„Bár az elmúlt pár évben igyekeztek az ilyen jellegű nyilvános kijelentéseket elhagyni, sajnos nem kétséges, hogy a Jobbik nem változott meg. A Tett és Védelem Alapítvány által megrendelt közvélemény-kutatásokból azt látjuk, hogy a Jobbik szavazótáborának több mint hatvan százaléka vall ma is antiszemita nézeteket. Elkeserítő, ahogy az ellenzéki pártok – a korábban vallott erkölcsi normákat zárójelbe téve – a szóban forgó jelölt indításával akaratlanul is legitimálják az antiszemitizmust. Általánosan elvárható lenne, hogy a magyar közélet határozott távolságot tartson a széthullóban lévő Jobbik maradványaitól és annak szellemétől. Bizonyos, hogy Raffay Ernő, a Jobbik korábbi ideológusának kiüntetése sem ebbe az irányba mutat” – fogalmazott a vezető rabbi.

Köves Slomó a Kossuth Rádió *Jó reggelt, Magyarország!* című műsorában azt mondta: *Nem Magyarországon, hanem nyugaton terjed az antiszemitizmus.* Az EMIH vezetője úgy látja:

„Különösen furcsa, hogy egy német politikus bírálja Magyarországot, hiszen Németországban 2019-ben 1824 antiszemita cselekmény volt, míg hazánkban összesen 35. Ami különösen aggasztó, hogy Magyarországon stagnálnak ezek az adatok, míg Németországban évről évre növekszik a számuk. Fontos lenne, ha a politikusok is komolyabban vennék ezt a kérdést és nem kiüresedett politikai bunkósbotként használnák. A mindennapi életben a hitüket megélt zsidók számára az antiszemitizmus nem a komfortérzetről szól, hanem arról, hogy biztonságban élhessen a hazájában. Az antiszemitizmus, mint kifejezés erodálódott. Ezen kívül megjelent az antiszemitizmus egy új formája, az „Izrael-ellenesség” is. A helyzet nem javult és közös felelősségünk, hogy ez ellen tegyünk.”

Köves Slomó - forrás: magyarhirlap.hu

HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK

A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL

A német külügyi államtitkár szerint a Magyarországgal szemben indított 7. cikkely szerinti eljárás egyik fő oka az antiszemitizmus

Forrás: facebook.com, mandiner.hu, szombat.org, origo.hu

2020. augusztus 22., 23. Antiszemitizmussal vádolta meg Magyarországot Michael Roth német szociáldemokrata külügyi államtitkár. Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter a Facebook-oldalán utasította vissza a vádakát. Szijjártó ennek kapcsán bekérte Németország budapesti nagykövétét is.

Michael Roth ugyanis egy interjúban - ami a Szombat feltételezése szerint a t-online.de oldalán jelent meg - egy kérdésre válaszolva azt mondta:

„A Magyarországon terjedő antiszemitizmus volt az egyik oka a 7-es cikkely szerinti eljárás megindításának.”

Erre a vádra válaszolt Szijjártó Péter a Facebookon:

Michael Roth és Szijjártó Péter forrás: Szijjártó Péter FB-oldala

...het nem megszólalni. A német államtitkár ugyanis feltette a régi lemezt és antiszemitiz-

mussal vádolta meg hazánkat. (...), Magyarországon a zsidó közösség biztonságban van, a zsidó honfitársainknak nem kell félniük, kulturális fesztiváljaikon nincs szükség állig felfegyverzett katonákra, a zsinagógákat és a temetőket állami finanszírozással építettük újjá és büszke házigazdái voltunk tavaly az Európai Maccabi Játékoknak.”

Másnap Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter is kifejtette álláspontját az ügygel kapcsolatban a Facebook-oldalán.

„Michael Roth szerint a Magyarországgal szemben indított 7. cikkely szerinti eljárás egyik fő oka az antiszemitizmus. Ahelyett, hogy okkal minősítenék vulgárisan az arcátlan ki-

jelentést, rögzítsük rideg tényyszerűséggel: az EU-ban tucatnyi országgal szemben indulhatna eljárás antiszemitizmus miatt - különösen a bevándorlásbarát tagállamok közül. Magyarország azonban azon kevés ország közé tartozik, ahol a zsidó közösség békében él, a magyar zsidó kultúra virágzik, a magyar zsidó szervezetek saját véleményük szerint is irigylésre méltó helyzetben vannak nyugat-európai társaikkal szemben. Eközben Magyarországot vádolja antiszemitizmussal annak az országnak a politikusa, ahol az elmúlt évben a nyílt utcán gyilkoltak zsidókat származásuk miatt.”

forrás: Gulyás Gergely Facebook-oldala

EGYÉB HÍREK

Gázkamrába küldött zsidókhöz hasonlította magát Demeter Szilárd

Forrás: origo.hu, akibic.hu

2020. augusztus 9-11. Az *Origo*-n tett közzé egy hosszú cikket Demeter Szilárd, a

forrás: origo.hu

Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) főigazgatója *Miért kellene szabályozni a Facebookot* címmel. Ebben arról panaszkodik, hogy a Facebook letiltotta egyik ottani posztját, amiben kikérte magának, hogy a *Magyar Narancs* egyik cikke szerinte ho-

moerotikus kapcsolatba hozza őt Megadja Gáborral. „*A Magyar Narancs névtelen cikkben buzizik*”, írta egy képernyőmentés fölé, a Facebook pedig letiltotta ezt a posztot, mivel gyűlöletkeltésre alkalmas kifejezést használt a bejegyzésében.

Demeter szerint a Facebook rászállt a jobboldali gondolkodású emberekre, és ezért tiltotta le a posztot, gumiszabályokat alkalmaz annak érdekében, hogy megállapítsa, mi számít gyűlöletbeszédnek.

„*Ezzel a Facebook politikai terepre lép: akárcsak Dr. Mengele, megítéli a bevagonírozott embereket, és ránézésre, önkényes döntés következtében egyeseket a gázkamrába küld*” - írja Demeter a cikkében.

Alapítványunk véleménye szerint, ez a finoman szólva is túlzó hasonlat sérti a holokauszt áldozatainak emlékét, szenvedéseit és az áldozatok hozzátartozóinak méltóságát.

Zsidó szervezetek intéztek felhívást a Facebook vezetőségéhez

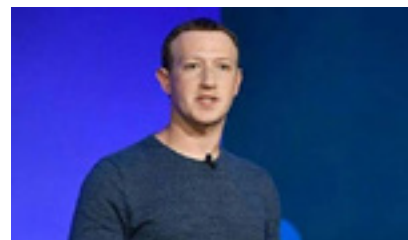
Forrás: neokohn.hu, tev.hu, 444.hu

2020. augusztus 10-12. Száznál is több szervezet intézett nyílt levelet a médiaó-

riáshoz, hogy adaptálja a Nemzetközi Holokauszt Emlékbizottság antiszemitizmus-definícióját – írja a *neokohn.hu* az izraeli *Arutz7*-re hivatkozva.

A kezdeményezéshez több mint száz olyan nemzetközi vezető zsidó szervezet csatlakozott, amelyek szeretnék megakadályozni, hogy az antiszemitizmus szabadon terjedhessen a jövőben a közösségi oldalakon. Az aláírók között van a *Jerusalem Center for Public Affairs* nevű szervezet is, amit jelenleg Dr. Dore Gold, a külügyminisztérium volt igazgatója vezet.

„*Nem lehet átfogóan küzdeni az antiszemitizmus ellen, ha ez a harc nem foglalja magába a Facebookot és egyéb közösségi oldalakat. Az, hogy Zuckerberghez és a Facebook vezetőihez fordulunk, az csak az első lépés az antiszemitizmus és a gyűlölet megnyilvánulások elleni háborúban*” – mondta Gold.

forrás: tev.hu - Mark Zuckerberg

A koronavírus járvány alatt megnövekedett az online antiszemitizmus és számtalan zsidóellenes konspirációs teória terjedt az interneten. A levél arra is figyelmeztet, hogy ma már az antiszemitizmus magába foglalja azt is, ha valaki tagadja Izrael létezéséhez való jogát.

Szigorítja a gyűlöletbeszédrel kapcsolatos irányelveit a Facebook, amely mostantól fellép a zsidók világhuralmát hirdető, a médiára, gazdaságra és kormányra gyakorolt befolyásukról szóló összeesküvés-elméletekkel szemben.

Az antiszemitizmus ellen küzdő ADL üdvözölte a mostani döntést, de bírálta a Facebookot azért, mert a holokauszttagadás továbbra sem számít tiltott tevékenységnek.

**A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY
HIVATALOS ELJÁRÁSBAN
KEZDEMÉNYEZETT ÜGYEI**

Ebben a hónapban új eljárást nem kezdeményezett Alapítványunk és korábbi eljárásainkkal kapcsolatban sem kaptunk értesítést.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
1.	augusztus 4-7.	Hitlert életve zsidózott egy nő Újlipótvárosban, elvitték a rendőrök	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
2.	augusztus 9-11.	Gázkamrába küldött zsidókhöz hasonlította magát Demeter Szilárd	Egyéb hírek
3.	augusztus 10-12.	Zsidó szervezetek intéztek felhívást a Facebook vezetőségéhez	Egyéb hírek
4.	augusztus 19.	Állami kitüntetést kapott a zsidózó történész	Közösségi hírek, reakciók
5.	augusztus 19-21.	Antiszemita hangadó az ellenzék szerencsi jobbikos jelöltje	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
6.	augusztus 21., 24.	Horogkeresztes pólót viselő férfi Jászberényben	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
7.	augusztus 22., 23.	A német külügyi államtitkár szerint a Magyarországgal szemben indított 7. cikkely szerinti eljárás egyik fő oka az antiszemitizmus	Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról
8.	augusztus 25.	Köves Slomó nyilatkozott a magyarországi antiszemitizmus kapcsán a Magyar Hírlapnak és a Kossuth Rádióknak	Közösségi hírek, reakciók

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Liga, mint európai szervezet helyi partnerekkel együttműködésben végzi munkáját. Magyarországi partnere a Tett és Védelem Alapítvány, amely zsidó szervezetek civil kezdeményezése és a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

FORRÓDRÓT (+36 1) 5 1 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot
és Facebook-oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1082 Budapest, Baross utca 61.

Tel: +36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>, info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.

CEJI, 2012. Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához. Facing Facts! projekt.

Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. Hate Crime. Impact, Causes and Responses. London: SagePublications.

Community Security Trust (CST). 2013. Antisemitic Incidents Report 2012.

Levin, Jack és McDevitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. Hate Crime Laws. A Practical Guide. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Tett és Védelem Liga,
Szalai Kálmán titkár

Szerkesztők: Nádasi Krisztián vezető kutató,
Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoport
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, a Tett és Védelem Alapítvány
és a Brüsszel Intézet jogi képviselője
Bodó Gábor kutató, Brüsszel Intézet
Monitoring Csoportjának tagja
Tóth Gábor kommunikációs szakértő

Támogatás: Bodnár Dániel filozófus,
Tett és Védelem Liga Elnöke
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr. Kovács András szociológusnak,
a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért.

A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő
irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a
jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag
a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a
forrás pontos megjelölésével.

2020 Budapest

TETT ÉS VÉDELEM LIGA

1040 Brüsszel, Rue de Froissart 109.
<http://www.apleu.org>

